

Broj: 03-45.2-32-1630-13/18
Istočno Sarajevo, 09.04.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 18. sjednici BAS/TC 46, održanoj 02.04.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN
BAS/TC 46
Željeznice

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 46, *Željeznice* (u daljnjem tekstu: BAS/TC 46) obuhvata standardizaciju u oblasti terminologije, infrastrukture, sistema signalizacije, elektromehaničke opreme, emisije buke, projektovanja, proizvodnje, postupaka kontrole, održavanja i ispitivanja opreme za željeznice i uslova zaštite životne sredine.

BAS/TC 46 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

- IEC/TC 9	<i>Electrical equipment and systems for railways</i>	<i>(Električna oprema i sistemi za željeznice)</i>
- CLC/SC 9XC	<i>Electric supply and earthing systems for public transport equipment and ancillary apparatus (Fixed installations)</i>	<i>(Električni sistemi napajanja i uzemljenja opreme javnog prevoza i pomoćnih uređaja (fiksne instalacije))</i>
- CLC/SC 9XB	<i>Electrical, electronic and electromechanical material on board rolling stock, including associated software</i>	<i>(Električni, elektronski i elektromehanički materijali na željezničkim vozilima)</i>
- CLC/SC 9XA	<i>Communication, signalling and processing systems</i>	<i>(Komunikacioni, signalni i procesni sistemi)</i>
- CLC/TC 9X	<i>Electrical and electronic applications for railways</i>	<i>(Električna i elektronska oprema za željeznice)</i>
- CEN/TC 256/SC 3	<i>Rolling stock systems</i>	<i>(Sistemi za željeznička vozila)</i>
- CEN/TC 256/SC 2	<i>Rolling stock products</i>	<i>(Proizvodi za željeznička vozila)</i>
- CEN/TC 256/SC 1	<i>Infrastructure</i>	<i>(Infrastruktura)</i>
- CEN/TC 256	<i>Railway applications</i>	<i>(Područje primjene na željeznici)</i>
- ISO/TC 269	<i>Railway applications</i>	<i>(Područje primjene na željeznici)</i>

BAS O 5.0-03
Važi od: 12.2.2019.

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BOSNE I HERCEGOVINE
Bosna i Hercegovina, Trg Ilidžanske brigade 2B, 71123 Istočno Sarajevo,
tel. + 387 57 310 - 560, Informaciono dokumentacioni centar: +387 57 310 - 580;
faks + 387 57 310 - 575; E-mail: stand@bas.gov.ba; www.bas.gov.ba

---

BAS/TC 46 je formiran Rješenjem direktora Instituta za standardizaciju BiH o formiranju Tehničkog komiteta br. IP-00219/10-03 SM od 06.11. 2009. godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 46 br. IP-00346/11-03 SM od 26.09.2011. godine.

Tehnički komitet BAS/TC 46 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 46 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 46 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

U kontekstu namjera da se Bosna i Hercegovina što prije integriše u Evropsku uniju, u toku je proces usaglašavanja nacionalnog sa evropskim zakonodavstvom koje se vrši putem preuzimanja evropskih standarda i direktiva Novog pristupa EU. Na osnovu tog procesa, tehnički komiteti Instituta vrše usaglašavanje bosanskohercegovačkih standarda sa evropskim standardima, i to usvajanjem evropskih standarda kao nacionalnih.

Odredbe direktiva novog pristupa EU, odnosno Direktive za interoperabilnost (Interoperability Directives (96/48/CE) koja se odnosi na željezničke sisteme usvojena je i u Bosni i Hercegovini. Direktive određuju bitne zahtjeve za bezbjednost i interoperabilnost, predmet i područje primjene. Primjenom standarda koji su harmonizovani sa direktivom ostvaruje se pretpostavka o usaglašenosti sa zahtjevima za sigurnost i interoperabilnost.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Na teritoriji Bosne i Hercegovine zainteresovane strane su željeznička preduzeća, upravljači željezničkim infrastrukturnama, proizvođači i davaoci usluga za željeznicu, regulatorna tijela, javni gradski prijevoz, instituti za željeznicu, javne ustanove i fakulteti.

U toku je ekspanzija gradskih i prigradskih transportnih sistema, kao i automatskih sistema bez vozača, zajedno sa većim brzinama međugradskih vozova. Taj razvoj ipak nije značajno promijenio neke specifične uslove koji važe za upotrebu električne opreme na željeznici, npr. za vučne motore, potom posebne uslove zaštite životne sredine, očekivanog vijeka trajanja (do 40 godina) i visoku pouzdanost.

Povećanje trgovinske razmjene i razvoj novih tehnologija dovodi do sve veće potrebe za tehničkom kompatibilnošću između sistema i podsistema. To posebno važi za Transevropsku mrežu (TEN) gde se insistira na mogućnosti da vozovi mogu da putuju iz jedne zemlje u drugu unutar Evrope, bez zaustavljanja i potrebe za promjenom vozača ili lokomotive, niti sistema signalizacije u vozu.

2.3 Zahtjevi tržišta

Zahtjev evropske standardizacije u oblasti željeznica je vođen tehničkim razvojem modernog prijevoza i prelaskom na kompjutersko upravljanje, sisteme za upravljanje i telekomunikacije, dok je potreba da se održi visok nivo sigurnosti i dalje glavni prioritet. Važno je da standardi ne ugrožavaju razvoj i/ili primjenu nove tehnologije za poboljšanje željezničke industrije u cjelini (tj. korisnika, operatera, proizvođača itd). Zbog toga standardi moraju da budu sastavljeni tako da omoguće primjenu novih tehnologija, kroz performanse/interfejs projektovanih specifikacija, umjesto da daju opis same tehnologije.

Tehnički komitet IEC/TC 9 je uspostavio saradnju sa evropskom regionalnom skupštinom (UIC) za prenošenje objava u evropske standarde. UNIFE i CER, evropske organizacije u okviru željezničkog sektora nude svoja dokumenta IEC/TC 9X kao osnove za pripremu standarda. Harmonizovani evropski standardi se usvajaju po M/483 odobrenju evropske komisije iz Direktive 2008/57/EC u području interoperabilnosti željeznica.

2.4 Aspekti zaštite okoline

U pogledu uticaja na životnu sredinu, prilikom objavljivanja ili revidiranja standarda za proizvode u oblasti željeznica moraju se razmatrati potrebne odredbe za recikliranje, ponovnu upotrebu i toksičnost, onda kada je to potrebno.

Kao dodatak standardima za proizvod objavljeni su posebni generički standardi za željeznicu u pogledu zaštite životne sredine, i to:

- specifikacije za EMC i EMF koje treba da obuhvate emisiju iz željezničkih sistema prema spoljnoj okolini;
- drugi aspekti zaštite životne sredine, kao što su lutajuće struje;

Ubuduće će se ispitati mogućnosti za standardizaciju projekata kao pomoć za smanjenje potrošnje energije u vozovima i pridruženoj infrastrukturi. Objavljena je serija standarda za mjerenje energije u vozovima, kao i tehnički izvještaji za specifikaciju i verifikaciju potrošnje energije za željeznička vozna sredstva i reverzibilne elektrovoćne podstanice za jednosmjernu struju.

U pogledu uticaja na okolinu, treba uključiti činioce (npr. emisiju buke koja potiče od opreme) u standarde za željezničke proizvode kojima se omogućava da se takvi standardi za proizvod objave kao specifikacije za performanse i interfejs, a ne kao tehnološki opisi.

U tom pogledu izmjene postojećih standarda za proizvod treba razvijati tako da uzimaju u obzir predaju, recikliranje, ponovnu upotrebu i toksične sadržaje, onda kada je to potrebno. Dodatno, posebni generički standardi za zaštitu životne sredine na željeznici treba da se objavljuju za primjenu i kao referenca za različite standarde za proizvod:

- specifikacije EMC se objavljuju kako bi obuhvatile emisiju iz željezničkih sistema prema spoljnom svijetu;
- drugi aspekti zaštite životne sredine, kao što su lutajuće struje se istražuju;
- akustika takođe može biti razmatrana kao mogući predmet standardizacije.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 46

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 46 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;

-
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
  - zaštita potrošača;
  - uklanjanje prepreka u trgovini;
  - predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti željeznica, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 46 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 46;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 46, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se

održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;

- Informisanje članova BAS/TC 46 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 46;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 46 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 46 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 46 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 46 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 46,
2. a/a.

DIREKTOR

Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a

